

Första roten, tomt 12

Kvarteret Larmtrumman

Trettonde roten 1637–57

Hörnet av Vallgatan och Korsgatan,
södra sidan

Femte roten 1657–70

Per (efter 1648 *Larsson*) *skräddare*

1637–61, 1670, identisk med

Per Mössemakare 1662–63, *Per Larsson Mössemakare* 1666–67

Per schredder 1637, 1640: 4 mtl, 1638, 1647: 2 mtl, 1639, 1641–44: 3 mtl, 1645–46: 1 mtl

Peder Larsson skräddare 1648–53 2 mtl, 1654: 1 mtl, 1655 ?, 1656–57v (6 roten), 1657h: 16, 1658: 1, 1659: 1, 1660: 1, till 1670

Ambjörn hos Per schredder 1639–41: 2 mtl (senare fanns en *Ambjörn Andersson skräddare*)

Ifuer hos Per Larsson skräddare, Ivar Larsson 1640: 1 mtl, 1643–45: 2 mtl. Bodde 1646 i tolfte roten.

Per Larsson skräddare var stamfader till släkten *Otrill* (se nedan. Utom de där nämnda omtalas 1712 en stud *Bengt. Otrill*, som sökte en klockartjänst i *Gustavi*, som tyvärr redan var besatt)

Måns skolappare, skomakare R13 1655: 1, 1656: ½ 1657v ½ (VI), 1657h: –16 1658: 1, 1659–60: ½ 65 66–68

Hans Persson (Otrill) byggningskrivare

1671–81 M1676 1 hel tomt

Hans Persson Otrill började som tobaksbesökare och tobaksinspektör (omkring 1665) och blev handelsinspektör den 3.10.1670. Som sådan skulle han ”hava inseende med de missbruk och ex-orbitanter, som i handel och i annat mot stadens privilegier och andra stadgar och ordningar begås och sådant vederbörligen angiva och klaga”. Han uppgjorde också förteckningar över inhyses folk, så att s.k. löst folk kunde utsorteras. Som byggningskrivare efterträdde han *Valentin Wollter* den 23.1.1671. När han sedan den 29.5.1681 utsågs att efterträda sin avlidne svärfader *Peder Svensson* som stadens vågmästare, bestämdes det, att han skulle ha kvar sin gamla lön och behålla byggningskrivarejänsten.

Släkten *Otrill* har enligt *Berg* fått sitt namn efter *Otterhällan*. *Hans Persson byggningskrivares* far skulle enligt *Berg* vara en *Petter Jonsson Skata*. Men enligt ett begravningskvitto var fadern till *Hans Persson* och hans bror *tullskrivaren Lars Otrill Peder (Larsson) skräddare*. Denne bodde i trettonde roten 1637–55 enligt vad det synes av en jämförelse mellan mantalslängden och senare tomtöreslängder i sydvästra hörnet av Kors- och Vallgatorna. *Hans Persson Otrill* uppbjöd den 16.3.1674 en gård på Vallgatan, som han hade köpt av sina föräldrar.

Hans Persson Otrill hade i likhet med sin bror *Lars Persson Otrill* en urusel ekonomi. (Att *Lars Persson* sökte sina cautionister bland skräddarna får ju sin förklaring i att dessa var faderns ämbetsbröder. Bland handlingarna i stadens inteckningsprotokoll finns en från den 26.11.1694, där

Hans Otrill klagar över att han måst låna av sin svåger *Per Månsson Billman* (också han skrädde-
reson och gift med Hans Perssons syster *Greta Otrill*) på grund av sin ”långsamma sjukdom”. I
februari 1695 var Hans Persson död och i november samma år infunno sig alla kreditorerna: Gö-
teborgs

stadskassa, *Jacob Greif, Henrik Braun Johan, Maccabeus Thornton, apotekare Andreas
Schwartz, Johan Funke*, förmyndarna för *Catarina Börgesdotters* barnarv, *tjänstepigan Karin
Månsdotter, Maria Valck, Peter Månsson Billman, rådmann David Amia, handelsmannen Sven
Pihl, sal. Christoffer Christofferssons änka, kamrer Lars Håkansson, Brita Berggren, Chrisoffer
Liedberg, Caspar Roloffsson, Erik Schröder, Oluf Andersson, Anders Carlsson, Lars Pederson.*

Som hyresgäst i gården bodde 1691 *Joen Gunnarsson handsmakare*.

Den 28.11.1695 uppbjöds avlidne Hans Persson Otrills gård för 800 d smt till kreditorernas be-
talning. Men såväl änkan som svågern *Petter Månsson Billman* bodde kvar i gården och efter
dennes död 1697 hans änka.

1715–17 säges det, att gården, som hade ett tomtvärde av 200 och ett byggnadsvärde av 400 d
smt, ägdes av sal. *Petter Månsson Billmans* utfattiga barn, som till yttermera visso saknade lösöre
av värde. Dessa barn var:

En dotter gift med *komministern i Näsinge Christen Clodt* (möjligen identisk med *Stina Persdot-
ter Billman* senare gift med rådmann *Paul Werner*), *Sara Persdotter Billman* gift 1) med *magister
Wallerius* 2) med *kyrkoherden i Breared Andreas Schonberg, Annika gift med konstapeln Petter
Lundblad, regementskvartermästare Magnus Billman*

I *Petter Månssons* barn gård bodde 1715 *rector Scholae H:r Giedsko* med ett lösöre värt 400 d
smt. 1717 hade istället *skräddaren Anders Rehn* flyttat in med sin hustru *Stina Bengtsdotter* och
pigan Marit Helgesdotter.

När *kostapeln Petter Lundblad* den 19.5.1722 av rådmannen *Abraham Bruhn* lånade 150 d smt
för att därmed lösa sin avlidne faders *linvävaren Hans Jurgens* gård hos *Catarina Hell* så pantsat-
te han till cautionisterna *tapetmakaren Christopher Becker* och *Lars Börgesson* de 800 d smt,
som jungfru *Greta Otrill* hade insatt i rådstugan och antingen sal *Petter Månsson Billmans* tomt
belägen på hörnet av *Vallgatan* – ”vilkendera av dessa bägge mig bliver tilldömd” – eller faderns
gård. *Catarina Samuelsdotter Hell* (gift *stadstimmermannen Nils Larsson Lundberg* och svägers-
ka till *tapetmakaren Becker*) bodde i I:46 och *Hans Jörgen* vävare med sin hustru *Annika Larsdot-
ter*, som ägde *krogen Vita Rosen*, i I:49, vilken gård *Petter Lundblad* ägde 1722–29, och förlora-
de sistnämnda år på grund av sin skuld till *Abraham Bruhn*. *Petter Lundblad* var hösten 1737 *lin-
vävaremästare* i *Karlstad* (EIIb:15). Han sorterade under ämbetet i *Göteborg* men hade inte betalt
kvartalsavgiften till kronan, sedan han blev mästare 31.7.1733.

Regementskvartermästare Magnus Billman och hans hustru *Annika* sålde den 15.5.1724 hörnhu-
set vid *Vallgatan* mellan löjtnant *Johan Bengtssons* gård och *Lars Arvidssons* (felskrivning för
Börgessons) till

Arvid Appelberg

som 13.2.1738 fick burskap som trähandlare. Hos honom bodde 1725 *Hieronymus Havermans
änka* och *pigorna Ingebor Torstensdotter* och *Britta*. Av handskrifter bland magistratens årshand-
lingar 1721 (EIIa:33, dat. 20.12.1721) framgår det, att *Arvid Appelberg* i *Gamlestaden* klagade

över att hans fyra anställda, när han bodde på Härlanda, hade brutit upp ett av hans skåp. Där förekommer exerpter från en lång rannsaking i ärendet

Vid bouppteckningen efter Arvid Appelbergs hustru *Johanna Nilsdotter Katt (eller Kart)* 1734 värderades hus och tomt på Vallgatan till 600 d smt. Arvid Appelberg gifte om sig med *Brita Maria Jörgensson*, död före 15.3.1748 och änka efter *vinskänken Johan Aschan*, död före 1734. Hon var dotter till *handlanden Paul Jurgensson* och *Cecilia Andersdotter* och hörde alltså till arvingarna till Härlanda, som magistraten 27.12.1679 hade upplåtit till hennes far.

1749 följer en lång rad ägotransaktioner. På borgaren Arvid Appelbergs begäran försålde på auktion följande egendom, så lös som fast: Hus och gård på Vallgatan värderat med tapeter och nagelfast till 1 952 d smt. Fastigheten inropades av *kommisarie Oluf Aurell* för Arvid Appelbergs egen räkning för 2 135 d smt. Detta ägde rum den 30 mars. Eftersom Appelberg inte hade betalt köpeskillingen, utropades huset ånyo den 17 juni på juvelerare J.H. Orts begäran i egenskap av Appelbergs styvbarns förmyndare. Appelbergs broder *Nils Appelberg* begärde uppskov.

Den 2.6.1749 inropades gården av *Johan Henrik Florens Ort* för 1890. Nytt utrop 27 juni. Ort hade icke betalt. Gården inropades av *murmästare Christopher Rancke* på *handelsmannen Sigbrand (Christoffersson) Liedbergs* vägnar för 2 120 d smt varefter handelsmannen Siebrand Liedberg den 10 juni första gången lät uppbjuda ett på Vallgatan emellan herr Bartram Kitz tomt på östra (bör vara södra) och repslagare Arvid Larssons hus och gård på västra sidan beläget hus och gård.

Handelsmannen Siebrand Liedberg, döpt den 20.6.1718, fick burskap 31.10.1746. Han avled redan den 17.4.1751 barnlös. Enligt bouppteckningen 14.6.1751 efterlämnade han en förmögenhet av 3 747 d 1½ öre smt däribland denna fastighet 1.12. Han var gift med sin syster Anna Dorotheas styvdotter *Hedvig Sofia Bagge*, född omkr. 1723, död 15.2.1788, som var dotter till *prost Fredrik Bagge* i Åby och Ödeshög och *Sofia Elisabet Brun*. Hon blev omgift 1/ 7.8.1752 med *handl. Rutger Schiller* f 1724, död 1753; 2/ 1756 med *assistenten i Ostindiska kompaniet Gustaf Tholander*.

Handelsman Siebrandt Liedbergs arvingar gjorde ett första försök att på auktion försälja sin på Vallgatan belägna gård den 13.8.1751 men då tvangs man till uppskov av borgaren Arvid Appelberg, som infann sig och berättade, att gården före detta tillhört honom och att processen i hovrätten var oavgjord.

Madame Hedvig Sophia Bagge och Siebrandt Liedbergs övriga sterbhusdeltagare sålde den 13.3.1752 för 2 200 d smt sitt på Vallgatan mellan stadsfältskär Carl Diedrik Engelhards tomt å ena samt skraddaren Mäster Johan Jungquists och skomakaren Mäster Johan Flybergs gård å andra sidan belägna hus och gård till

rådman Petter Coopman

Petter Coopman hade också varit riksdagsman: Den 15.2.1744 berättar han sig vara färdig med sin berättelse, hur han skött stadens angelägenheter som riksdagsfullmäktig.

Först sedan Petter Coopman i Vallgatgården inrättat sin klädesfabrik lät han uppbjuda köpet den 22.3.1762. Bodman (GÄI:182) nämner Petter Coopmans yllefabrik som den främsta under 1700-talet och talar om hans tröj- och strumpväveri 1752–55 (GÄI:112). Han berättar, att Petter Coopman under 1750- och 60-talen lyfte åtskilliga tusen daler på premier för kläder exporterade till Ostindien och Kina. Han beskriver vidare (GÄI:184) hur det under 1770-talets början och dess mitt rådde en uppgång inom textilindustrin liksom även inom Göteborgs övriga fabriksverksam-

het. ”Maximet i totalproduktionen för textilfabrikerna nås 1777, då den totala tillverkningen uppgavs till 83.335 rdr dvs--- d smt, nära den dubbla siffran mot 1765”–

Som exempel på Petter Coopmans produktion kan nämnas, att han 26.4.1758 (EIIb:91) begärde besiktning av de 400 par byxor han tillverkat för Kungl. Maj:ts och kronans räkning.

Bodman fortsätter: Men ”1778 kom krisen, en kris, som berörde snart sagt hela textilindustrin, ylleväverier, kattuntryckerier, färgerier och trikåfabriker. De mest uppseendeväckande exemplen var dels att den gamle Petter Coopman helt stängde sitt väveri samt att firman H. och J. Busch, som övertagit C o J Coopmans ylleväveri måste ställa sig under ett slags förmynderskap från Sahlgren och Alströmers sida för att ej göra cession”. (Om de senare: se 1:33–34.)

En följd av detta var att Petter Coopman sålde gården vid Vallgatan. Den 1.12.1783 lät

hökaren Peter Sjöström

för 1 500 rdr köpeskilling uppbjuda ett i stadens andra kvarter i hörnet av Vall- och Korsgatorna emellan saltmätare Magnus Holmgrens tomt å västra och Herr Kungl. Lif-Medicus Engelhards å södra sidan beläget hus och gård, som tillhört Rådman Petter Coopman och denne tillsammans med sin numera avlidna *hustru Anna Maria Pettersson* sålt den 30.12.1780. Denne Peter Sjöström var snusfabrikör och hade fått burskap som hökare 21.11.1777. Enligt Berg (II:9–10, 320) var han syskonebarn (= kusin) till *Johan Andreas Sjöbom*, son till *hökare Sven Sjöbom* och *Catarina Ekelund*.

Hans första hustru *Ebba Christina Sjöström, född Holm* avled 8.6.1787. Det framgår av bouppteckningen efter henne 31.7.1787 att paret tillsammans ägde tre barn sönerna Anders på sjunde, Johannes på sjätte året och dottern Ingeborg Maria på elfte året. På deras vägnar närvaro *handelsman Fredrik Bergman* och *hovsmeden herr Nicolaus Bolms*, vilket ger anledning till en förmodan att paret Sjöström var herrnhutare, vilket väl bestyrkes av att deras förmyndare vid bouppteckningen efter fadern (död 7.4.1799, bou 17 maj s.å.) omtalas vara *handelsmännen Gudmund Dahl*, dennes måg *Fredrik Bergman* och *Arfwid Wallerius*. Med sin efterlevande hustru *Maria Eleonora Almgren* hade Peter Sjöström sonen Isac Gottfried på elfte och dottern Anna Fredricia på åttonde året gamla: de representerades av *hökaren Anders Skogström* och *handelsmannen Lars Hillberg*. Gården (belägen i hörnet av Vallgatan och Korsgatan mellan arkiatern Engelhardts i söder och gördelmakare Marjéns i väster) såldes på auktion 28.6.1799 för 3 500 rdr till

Maria Eleonora Almgren

(död 27.4.1806). Maria Eleonora Almgren gifte om sig med *snusmalare Lars Ström*, som vid bouppteckningen efter henne 10.7.1806 ägde den vid branden 1802 ödelagda tomten 1.12 Vallgatan, vilken såldes på auktion 22.8.1806 för 500 rdr banco. Gården skrivs 1802 på Peter Sjöströms änka i tomtöreslängden men i listan över brandskadade hus 1802 på snusmalaren Ström: där omtalas också hovsmeden H. Clementssons bod. *Kopparslagare Peter Klinkow* uppbjöd tomten den 1.12.1806–Se 1.11 ang. fortsatt historia.

Senare uppbud av 1.12

Se 1.11.